

Libyjská investice

Miloš Balabán

Muammar Kaddáfí je již třetím dlouholetým arabským vládcem, který v průběhu necelého roku zmizel v propadlišti dějin. Dopadl ale zatím nejhůře oproti tuniskému exprezidentovi Ben Alímu, který uprchl ze země do exilu v Saudské Arábii a egyptskému exprezidentovi Mubárakovi, kterého ukazují před soudem na nemocničním lůžku umístěnému v kleci. O osudu Kaddáfího zřejmě přemýšlejí i další ještě žijící a dosud vládnoucí arabští diktátoři. Na Kaddáfího si ale jistě vzpomínají i mnozí západní politici, kteří s ním po jeho „pokání“ v roce 2003 čile vyjednávali o politické i ekonomické spolupráci a to vlastně až do poslední chvíle předtím, než se i jeho režim začal hroutit. Možná, že si oddechli, že nedojde k soudu s diktátorem, protože by na povrch mohly vyplynout mnohá fakta o podobě jejich „reálpolitiky“.

Především Francie a Velká Británie se ale nakonec v průběhu libyjské rebelie proti Kaddáfímu rozhodly do ní vstoupit a podpořit povstalce ve chvíli, kdy hrozilo, že březnové povstání v Bengházi Kaddáfí zlikviduje, což si vyžádá značné oběti na životech. Nechaly si to posvětit i rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1973, i když se pět jejích členů - Rusko, Čína, Brazílie, Indie a Německo zdrželo hlasování. V praxi se tak opět mohl naplnit koncept „humanitární intervence“, který se začal uplatňovat Západem po konfliktu v Kosovu koncem devadesátých let minulého století, Ačkoliv oficiálním cílem intervence nebylo zlikvidovat Kaddáfího, fakticky se tak stalo i když to nakonec provedli Libyjci sami.

Bohužel ale ani v libyjském případě se nelze zbavit dojmu, že primárním cílem intervence nebyla až tak ochrana lidských práv jako spíše vidina možného přerozdělení velkých zisků plynoucích z těžby libyjské ropy. Celkem bez obalu to počátkem září vyjádřil francouzský list Libération, který uvedl, že Francie podnikla v případě Libye diplomatickou bleskovou válku provázenou smělou sázkou na poli vojenském. Sázkou z níž „by francouzské ropné společnosti mohly mít velký užitek“. A doložil to fakty: uveřejnil dopis orgánu libyjských povstalců -Národní přechodné rady (NPR) adresovaný katarskému emírovi, jenž sehrál roli prostředníka mezi Francií a NPR, v němž je upřesněno, že na základě ropné dohody s Francií uzavřené výměnou za uznání NPR coby legitimní představitelky Libye připadne Francouzům 35% celkových zásob surové ropy. Dopis byl podepsán 3. dubna 2011, tj. pouhých 17 dní po přijetí rezoluce č. 1973 Rady bezpečnosti OSN. Takže opět reálpolitika v praxi.

Zdá se tedy, že se v Libyi uplatnila „irácká“ taktika: provést vojenský zásah za účelem oslabení ropou bohatého státu, přičemž útoky jsou vedeny hlavně na jeho infrastrukturu. Stát se po zásahu stane závislý na spolupráci s těmi státy, které zásah provedly. Ty k němu ovšem přistoupily až ve chvíli, když si spočítaly návratnost takové „investice. Možná, že v případě Sýrie, kde vláda také střílí své občany, by taková návratnost zaručena nebyla.

Výsledkem libyjské operace může tak v konečném důsledku být i to, že se prohloubí nedůvěra Ruska, Číny, Brazílie, Indie, Jižní Afriky a dalších silicích „nezápadních“ aktérů k vojenským zásahům západních mocností, jejichž skutečná motivace může být odlišná od deklarované snahy o ochranu lidských práv.

(autor je bezpečnostní analytik)